

ALK-ulykken og norsk presse

27. mars 1980 oppsto et brudd i D-6 staget på 'Alexander L. Kielland'-plattformen på Ekofiskfeltet i Nordsjøen. Etter kort tid brøt D-leggen, det ene av 5 store tanker som sørget for at plattformen var flytende i sjøen, løs fra de andre leggene. Plattformen veltet, og ble etter en tid liggende opp-ned i sjøen. 123 arbeidere omkom, 89 ble reddet. Det er den største industriulykke i Norge gjennom tidene.

1. mars 1981 fremla ALK-kommisjonen NOU 1981:11 som etter nøye studier av bruddet i D-6 staget konkluderte at en feil ved sveisingen av en hydrofonholder i D-6 staget i Arles hadde etterlatt en sprekke på ca. 70 mm, og at sprekken fikk utvikle seg gjennom tretthetsbrudd til den gikk 3/4 rundt stag D-6. Inne i sprekken fant man rester av overflatemalingen som var påført i Dunkerque, der riggen ble ferdigstilt i 1976. Der er ingen med sakkyndighet som har bestridd konklusjonen til ALK-kommisjonen. ALK-kommisjonen påpekte at ulykken ble mer alvorlig enn den burde ha blitt, på grunn av åpne dører, vanskeligheter med å låre livbåter, osv. Ingen har vært uenig i det.

I årene etter ulykken, og etter at ALK-kommisjonen hadde avgitt sin rapport, har norsk presse stort sett ikke omtalt ulykken og årsaken til denne i det hele tatt. Et unntak er Schibstedpressen. 29. oktober 2016 hadde Aftenposten, Bergens Tidende, Stavanger Aftenblad og Fædrelandsvennen kjempeoppslag om at det var feil fortøyning, med bruk av 8 ankere og ikke 10, som var årsak til ulykken. Det fremgår ikke hvem som har tipset Schibstedpressen om dette. Det var relativt opplagt at journalistene ikke hadde suget det av eget bryst. Oppslagene inneholder også en påstand om at de 4 sakkyndige som var oppnevnt av handelsretten i Paris i søksmålet fra rederiet og Phillips-gruppen hadde reist mot de franske selskaper som hadde konstruert og bygget ALK, Forex og CFEM, hadde konkludert med dette.

Det er og blir en løgn at de sakkyndige har gitt handelsretten i Paris et slikt råd. Siden løgnen i reportasjene i Schibstedavisene i 2016 er gjentatt i både Aftenposten og Stavanger Aftenblad i mars 2020, vil jeg for ordens skyld dokumentere hva de sakkyndige ble spurt om og hva de svarte.

Rapporten fra de 4 rettsoppnevnte sakkyndige er tilgjengelig i en uautorisert oversettelse til engelsk i Arkivverket under

<https://filer.arkivverket.no/65f78a8f-225d-45b58de81457a687f707>.

På s. 314 i oversettelsen til engelsk har vi spørsmålet som retten stilte til de sakkyndige (i tråd med argumentene til de franske saksøkte):

3.5.6 Concerning the anchoring and winching conditions "State whether or not the successive anchoring conditions have exerted abnormal and persistent stresses; and, particularly, whether on the one hand repeated winching, on the other hand the fact that the two anchors of leg C were

persistently out of service, may, in the long run, and also during the minutes which preceded the accident, have damaged the platform balancing system "in the shape of a star".

Det må være lov å oppfatte spørsmålet til de 4 rettsoppnevnte sakkyndige slik at domstolen mer eller mindre ba om et svar i tråd med oppfatningen til de saksøkte franske selskaper!

På s. 331 har vi ekspertenes råd til domstolen.

8. Conclusion The actual anchoring and winching conditions of the platform caused additional stresses, but these were far too weak to constitute the cause of the accident. However they might have brought the date forward, mainly if errors of manoeuvres were made in the control of tensions of the anchors or during winching operations.

The lack of recordings of the tensions of the anchor lines (see 3.5.6.5.2 below) prevents the experts from being more accurate on this last point.

Det faktiske forhold er, som man vil se, at de franske rettsoppnevnte sakkyndige tok opp og drøftet betydningen av forandringsmåten fra s. 314 til og med s. 331 i sin rapport, og forkastet dette som mulig årsak til ulykken!

At de 4 rettsoppnevnte sakkyndige likevel rådet handelsretten til ikke å godkjenne erstatningskravet fra det amerikanske oljeselskapet Phillips m.fl. mot de franske konstruktører og byggere, skyldtes den teoretiske mulighet at den fatale sprekken kunne ha oppstått ved et sammenstøt eller skade under bygging i Arles, under transport til Dunkerque eller i Dunkerque før leveringen i 1976, selv om man ikke hadde faktiske opplysninger om dette. Ekspertene la derfor mye av ansvaret på klassifikasjonsselskapene, som skulle kontrollere og godkjenne plattformen. Mye av kritikken rettet seg mot Det norske Veritas, som hadde overtatt ansvaret for klassing og kontroll fra Lloyds før leveringen. Med unntak av journalist Tor Gunnar Torkildsen i Stavanger Aftenbladet er det visst ingen i Schibstedpressen som har fått med seg de ansvar som Det norske Veritas hadde for ulykken. For så vidt har Schibstedpressen kollektivt bekreftet påstanden til mangeårig informasjonssjef i Statoil, fremsatt i Stavanger Aftenblad 4. november 2016, om at Det norske Veritas er hellig og uangripelig i norsk presse.

Selv om de franske saksøkte fikk de franske rettsoppnevnte sakkyndige på sin side, var nok ikke de franske saksøkte helt overbevist om hvordan saken ville ende. I følge Stavanger Aftenblad endte søksmålet med at de franske saksøkte betalte et mindre beløp til Phillipsgruppen m.fl., visstnok 10 millioner kroner.

Det tjener ikke Schibstedpressen til ære at den har kolportert den løgn som er dokumentert ovenfor, at de franske rettsoppnevnte sakkyndige skulle ha pekt på forankringsmåten som en mulig eller sannsynlig skadeårsak! Schibstedpressen har kollektivt ignorert sikkert 20 forsøk fra min side på å korrigere usannheten gjennom leserbrev (med unntak av en fjert i Stavanger Aftenblad i oktober 1986).

Schibstedpressen har introdusert og opprettholdt det man for enkelthets skyld kan kalle forankringsteorien, mange ganger omtalt av journalist Tommas Torgersen Skretting i Stavanger Aftenblad. Da det våren 2019 ble klart at han skulle utgi en bok om ALK-ulykken, tillot jeg meg å skrive til forleggeren Erling Kagge, medkopi til Skretting, og vise til hva rapporten til de franske rettsoppnevntesakkyndige faktisk inneholdt. Jeg var derfor glad at løgnen i Schibstedpressen om årsaken til ALK-ulykken ikke er gjentatt i boken, som ble utgitt i 2019. Jeg

sendte et kompliment om boken til Skretting, som svarte med bl.a. å skrive: «Synes også det kan være greit å presisere at jeg aldri har skrevet at den franske undersøkelseskommissjonen mente forankring og forhaling var årsaken til ulykken.» Jeg skulle med glede ha gitt ham kompliment for dette, som han vel mente å be om, dersom han ikke hadde gjentatt løgnen i flere oppslag i Stavanger Aftenblad i 2020! Det synes åpenbart at Erling Kagge har en annen og høyere terskel for hva han vil presentere av usannheter enn redaktør Lars Helle i Stavanger Aftenblad, som har gjentatt løgnen mange ganger hvert år, senest 28. mars 2020, og fortsatt ikke har beriktiget den.

I en artikkel i Stavanger Aftenblad 28. oktober 2019 har journalist Tor Gunnar Tollaksen intervjuet 3 personer, inklusive min sambygding Nils Gunnar Gundersen, Randaberg. En av de tre omtales som sivilingeniør, men ikke Gundersen (som flere ganger har vært omtalt som sivilingeniør av journalist Skretting). I artikkelen i 2019 presenteres Gundersen for første gang som «hovedmannen bak teorien om at 'Kielland' ble operert utenfor de designkriteriene som var grunnlaget for denne type flytende innretning.» Jeg oppfatter det slik at det her erkjennes at det er Gundersen som har tipset Schibsted-pressen på saken, og som senere har klart å overbevise journalist Skretting og redaktør Håkon Helle om forankringsteorien (og at han er sivilingeniør).

Gundersen introduserte forankringsteorien i et leserbrev til Aftenbladet allerede 28. april 1981, et drøyt år etter ALK-ulykken og måneden etter ALK-kommisjonens rapport (og 36 år før den ble lansert i kjempemessige oppslag de største Schibstedavisere) VG har aldri omtalt den, og har vel ikke trodd på den, så vidt jeg forstår!) I 1981 skriver Gundersen at «jeg er forberedt på at de lærde som har både en mengde teoretiske kunnskaper og i tillegg har datateknologien somhjelpemiddel, vil smile av teorien min ...». Han hadde for så vidt rett, i denforstand at ingen med teoretiske kunnskaper og datateknologi har støttet hanspåstand. Jeg tror dog ingen har smilt! Jeg tror tvert imot at de har vært littbeskjemmet av en mann som erkjenner sine manglende kunnskaper fremstår som sivilingeniør og introduserer en forvillet teori om en ulykke med mange hundresørgende etterlatte som strever med å finne roen. Hans erkjennelse av å manglekunnskaper har åpenbart ikke hindret Stavanger Aftenblad fra å lagekjempeoppslag om teorien 29. oktober 2016, med hele forsiden, 2 fulle tekst-sider og et eget magasin med 55 sider! Samme dag hadde 2 journalister i Stavanger Aftenblad store oppslag om saken, med samme innhold, i Aftenposten, Bergens Tidende og Fædrelandsvennen.

Mine forsøk gjennom nesten 4 år på å korrigere dette i de Schibsted-avisene som trykket løgnen i 2016, med sikkert 20 leserbrev til redaktøren for de nevnte aviser, har med et unntak for et leserbrev Stavanger Aftenblad i

november 2016, blitt ignorert. Tvert imot gjentas den altså i Aftenposten og Stavanger Aftenblad i april 2020!

Hvordan har ALK-ulykken blitt omtalt andre steder enn i avisene?

Wikipedia har en utmerket artikkel om ALK-ulykken

[https://no.wikipedia.org/wiki/Alexander_L._Kielland_\(plattform\)](https://no.wikipedia.org/wiki/Alexander_L._Kielland_(plattform)). Den avsluttes med å konstatere at CFEM introduserte forankringsteorien i Frankrike som forsvar mot konklusjonene til ALK-kommisjonens rapport, og at hverken CFEM eller noen andre hadde levert noen beregninger eller analyser for å begrunne påstanden. Det er, så vidt jeg vet, fortsatt situasjonen. Det fremgår av Wikipedias artikkel at de har hatt en viss research, og bl.a. har en uttalelse av Torgeir Moan til Wikipedia. Konklusjonen om forankringsteorien avsluttes med å konstatere: «Forklaringen har ikke vunnet allmenn tilslutning».

Artikkelen om ALK-ulykken i Store Norske Leksikon, SNL er nivåmessig langt under det man forventer av et leksikon som SNL. Her får man en lang og meningsløs gjennomgang og drøftelse av 8 forskjellige mulige årsaker til ulykken der forankringsteorien kommer som nr. 8. Artikkelen bærer mer preg av villedning, enn opplysning.

Det har sammenheng med at professor Marie Smith-Solbakken ved UIS har blitt fagansvarlig for ulykker i oljeindustrien. Første gang jeg så omtalen i SNL var hun oppgitt som forfatter - i dag er hun oppgitt sammen med Emil Aall Dahle, som i det sivile er teknisk konsulent. Marie Smith-Solbakken er professor i historie ved UIS, men det står ingen steder i SNL at hennes fag er historie (så vidt jeg kan se), Hun er der oppgitt som professor og fagansvarlig for ulykker i petroleumsindustrien og forfatter av artikkelen om ALK-ulykken, nå sammen med Emil Aall Dahle.

Hun er ellers en kjent tilhenger av forankringsteorien. Jeg vet ikke når hun meldte seg på her. I «Arbeidshistorie» nr. 1, 2019, skriver hun (og en medforfatter): «Kommisjonens konklusjoner fremstår fremdeles som udiskutable. - Ulykken, slik den er forklart, hviler ene og alene på ett forhold, nemlig at havariet skyldtes brudd i en sveisesøm.» Jeg skulle ønske at hun hadde holdt seg til dette, som er sant og riktig, og ikke blitt gjenfødt som tilhenger av fortøyningsteorien og andre teorier, da særlig (forstår jeg) den såkalte eksplosjonsteorien (at en eksplosjon har oppstått ett eller annet sted på ALK, uten at noen av de 89 overlevende har observert det; og derved ha utløst bruddet ved svakheten i D-6 leggen, eller at noen har gjennomført en sprengning for å skjule at de handlet med narkotika, eller av en annen mulig grunn).

I et intervju med Stavanger Aftenblad 28. oktober 2019 fremgår det at Nils Gunnar Gundersen ikke selv kan foreta beregninger av de krefter ALK-

plattformen blir utsatt for når den ligger for anker, og om disse kreter kan overstige det plattformen er bygget for å tåle. Det bør myndighetene få eksperter til å gjøre, sier han, med bruk av henholdsvis 8 og 10 ankere.

Det er visst umulig å få ham, og Schibsted-pressen, til å innse at slike beregninger er foretatt av 7 eksperter på professornivå i Norge (2), Frankrike (4) og Sverige (1), som alle, uavhengig av hverandre har konkludert i soleklare vendinger at bruk av 8 ankere ikke kunne forårsake katastrofen.

Hverken han eller andre tilhengere av forankringsteorien, enten de er professorer eller ikke, har vært villige til å ta høyde for at 7 eksperter på professornivå, som kan foreta slike beregninger som opphavsmannen til fortøyningsteorien erkjenner at han ikke selv kan foreta! Det har de 7 eksperter gjort uavhengig av hverandre (dog slik at de 4 rettsoppnevnte eksperter sikkert har samarbeidet), og alle konkluderer i soleklare vendinger med at forankringsteorien ikke har noe for seg.

De 7 eksperter på professornivå er Torgeir Moan, professor i Marin Teknologi ved NTNU. Han var med i ALK-kommisjonen. Jeg er sikker på at regjeringen gjorde seg ekstra flid for å sikre at man i ALK-kommisjonen hadde en sakkyndig hvis kompetanse var hevet over tvil. Det klarte da også regjeringen! Den eneste som har kritisert ham, så vidt jeg har kunnet registrere, er historieprofessor Marie Smith-Solbakken ved UIS som har tatt ham i skole for å være skråsikker. Men det følger vel med når man har virkelig sakkyndighet? Til Wikipedia opplyser han at man hadde gjort beregninger som viste at lastene fra forankringssystemet var for små til at de kunne ha ført til bruddet.

Direktør Per-Wiggo Richardson i DNV GL, som åpenbart, sammen med staben, har ekspertise på professornivå, sa i intervju med Tommas T. Skretting i «Stavanger Aftenblad» 28. oktober 2019: «Ankerwirene til ALK ville ryke før D6-staget, hvis D6 staget hadde vært uskadd.» Men journalisten lot seg åpenbart ikke overbevise av det (grunnen fikk man først i 2019).

De 4 eksperter som var oppnevnt som sakkyndige av handelsretten i Paris, hvorav én også var metallurg, Marcel Jourdain, Yves Rocquemont, Gerard Thalheimer og Jacques Cure konkluderte, som sitert ovenfor, at kreftene fra forankringen var alt for små til å kunne forårsake ulykken.

En nestor i marin teknologi i Norden, professor Lars Bergdahl ved Chalmers universitet i Göteborg konkluderte i en sakkyndig erklæring som jeg har innhentet fra ham at det var usannsynlig at bruk av 8 ankere i stedet for 10 kunne ha kunnet forårsaket skaden på ALK.

Alt dette, og mer til, er dokumentert i mitsem-blogg.com.

Så tilbake til pressedekningen i Norge, som har vært preget av apati og/eller løgner.

I en artikkel over 1,5 sider i Aftenposten 25. mars 2020 skriver historieprofessor Marie Smith-Solbakken : «En fransk rapport om ulykken godtok sveisefeilen, men påpekte også feil i bruk.» I et intervju over 2 sider i Stavanger Aftenblad 28. mars sier hun: «I 1983 kom ei fransk undersøkning til at det var feil bruk av plattformen som var det avgjerende for katastrofen - ikke berre sveisefeilen.»

At begge deler er løgn, fremgår av referatet fra rapporten fra de franske rettsoppnevnte eksperter ovenfor.

Jeg har bedt om å få beriktige dette i Aftenposten, i et kort leserbrev 3893 tegn, hvorav det meste er en historisk gjennomgang, som her. Det har avisen nektet, i den form at de har sagt at en beriktigelse ikke må være på mer enn 1200 tegn. Det er så meningsløst at jeg har avstått fra dette. Jeg synes det er for galt at en avis som i 2016 og 2020 har brukt flere fulle sider på ALK-ulykken, og har kolportert de reneste løgner, skal kunne sette slike rammer for en beriktigelse. Men, det er vel det som kalles pressens frihet?

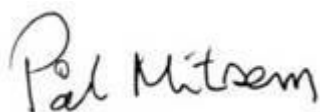
Jeg har også tatt den siste løgner opp med Stavanger Aftenblad, og har bedt journalisten og redaktøren om en beriktigelse. Intet har skjedd der.

Det er vel ingen tvil om at Schibsted-pressens dekning av ALK-ulykken representerer det mest bastante tilfelle av «fake news» i Norge gjennom tidene!

Det håper jeg at pressens egne organer tar opp på skikkelig måte. Et kort leserbrev til «Journalisten» er nektet inntatt under henvisning til corona-krisen. Den som lever får se om pressens egne folk tør å ta det opp.

Jeg har også forsøkt å interessere UIS og NOKUT for det som er nevnt om bravadene til historie-professoren som fremstår som ekspert i oljeindustriulykker, noen ganger som historieprofessor og andre ganger bare som professor ved UIS, men det er visst omfattet av den akademiske frihet. SNL har jeg gitt opp.

Randaberg, 25. april 2020

H.r.advokat og konsul emeritus, statsautorisert translatør

Hvem som helst kan kopiere fra og vise til denne redegjørelse.